

ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΑΒΛΙΧΟΥ

Σε μίαν ἴκη, σ' ἓνα ἔρημο ἀκρογιάλι, ἴσως γιὰ τοὺς πολλοὺς λημονημένους, βρίσκεται ἓνας τάφος χωρὶς στολίδια, ἀπλός, ἀπλούστατος, μὲ μίαν ἐπιγραφή καὶ μίαν ἱτιά, νὰ τὸν ἰσκιάζει. Ποιὸς νάνα αὐτός; Πότε ἔζησε, πότε πέθανε; Ἐξῆσε ὅσο ζοῦν ὄλοι καὶ πέθανε, γιὰτὶ ἔτσι εἶτανε γραφτό. Μὰ τάχα ὁ Ποιητὴς πεθαίνει; Αὐτὸς ὁ Ἄγνωστος, ὁ ποιητὴς... ἔμεινε ἀθάνατος γιὰ κείνους ποὺ τὸν γνώρισαν, κ' οἱ φίλοι του ξέροντες πὼς ἔζησε, πὼς πέθανε...

Σ, ἓνα ἀπλοῦχό σπιτι, στὸ Ληξούρι κοντὰ σ' ἓνα περιβολάκι, σὲ λίγους καλαμιῶνες, γεννήθηκε, μεγάλωσε ὁ ποιητὴς κ' ἔζησε μιὰ ζωὴ πρωτότυπη κ' ἐξαιρετικὴ γιὰ ὄσους δὲν τὸν μελέτησαν βαθειά, ἀπλούστατα γιὰτὶ ὁ Διδάσκαλος τοῦ Ὁραίου καὶ τῆς Ἀλήθειας ἐμίσησε τοῦ κόσμου κάθε ψεύτικο καὶ ὑποκριτικό. Κ' εἶχε τόσο ζυμωθεῖ στὸ θεῖο τῆς Ἀλήθειας γάλα, ποὺ ἀκούραστα ἐδίδασκε μὲ τὸ γλυκό του ἐκείνο χαμόγελο, ποὺ τὸν χαρακτήριζε, κάθε ἀρμονικό, ἀκρητινὸ κ' ὄραιο. Πολλοὶ τοῦ δὲν τὸν ἐννοοῦσαν, τὸν παρεγνώρισαν πὼς εἶτανε δῆθεν ιδιόρρυθμος, παραξένος, δὲν ἐννοοῦσαν ποτὲ πὼς μόνον στὸ «ἀγαπᾶτε ἀλλήλους» ἐστήριξε ὅλη του τὴ σοφὴ διδασκαλία! Ἦξευρε ἄλλωστε τόσο ὁμορφα νὰ δικαιολογεῖ τὴν καλοσύνη του, ποὺ κάποτε, ἀφιερώνοντας ἓνα ποίημά του σὲ μιὰ ποῦ πολὺ ἀγάπασε κ' ἐκτιμοῦσε, τῆς ἐσύστησε νὰ τὸ φιλάξει, γιὰτὶ, ἂν κὶ ἀπὸ γέρο, εἶναι γραμμένο μὲ καρδιά, προσθέτωντας «ἢ καρδιά τοῦ Ποιητῆ ποτὲ τῆς δὲ γηράζει».

Μιὰ μέρα ἡλιόλουστη τοῦ χειμῶνα, ποὺ τὰ πουλάκια κελαηδοῦσαν, ἐβλεψαν τὰ χεῖλη του κ' ἔσβυσε ἡ Ζωὴ του. Μὰ ἡ ἀνάμνηση τοῦ Διδασκάλου θὰ μένει αἰώνια ζωντανὴ μὲς στὴν ψυχὴ μας, κ' ἡ ἱτιά ποὺ χαμηλά μὲ πόνον ἰσκιάζει τὸ προσκεφάλι του καὶ τὸ κῆμα ποὺ ἦσυχά κυλάει δ' ἄλλα στὴν ἀμμουδιά μὲ τὸ γλυκὸ μουρισούρισμά του, ὅλα θὰ κλαῖνε ἀπαρηγόρητα τὸ φίλο, τὸν Ποιητῆ.....

ΕΥΤΕΡΠΗ ΑΛΕΒΙΖΑΤΟΥ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Λάμπρος Πορφύρας: «Σκιές». Ἐκδόση Γ. Βασιλείου.

— Ἐνα διαλεκτὸ ἔργο ζωῆς ὁλόκληρης, τὸ ποιητικὸ ἔργο τοῦ Λάμπρου Πορφύρα, θῆκε τις μέρες αὐτὲς σὲ βιβλίον ἀπὸ 130 σελίδες, μὲ τὸν τίτλον «Σκιές». Ὅλα τὰ τραγούδια ποὺ περιέχει ὁ τόμος αὐτός, εἶναι ἀπὸ καιρὸ γνώριμα σ' ὄσους ἀγαποῦνε καὶ τιμοῦνε τὴν ἀληθινὴν ποίηση, δημοσιεμένο σὲ περιοδικὰ τῆς τελευταίας εικοσάχρονης περιόδου. Ἡ ὀμίλια ποὺ δόθηκε τὸν περασμένον χειμῶνα στὸ «Ἑλληνικὸ Ὀδείο» ἀπὸ τὸ Ρήγα Γκόλφη, εἶναι σὰ μιὰ κριτικὴ ἀνάλυση τοῦ νεοφανέωτου δι-

άλου τοῦ ποιητῆ Πορφύρα, δημοσιεμένη στὸ φύλλον 676 τοῦ «Νουμά», καὶ σ' αὐτὴ παραπέμπομε τοὺς ἀναγνώστες μας. Ὁ συνεργάτης μας, χαράζοντας καινούριον δρόμον, δὲ βρῆκε στὸν Πορφύρα τὸν κλασικὸν καὶ πεσσιμιστὴν ποιητῆ, μὰ τὸ ζωντανόχαρο τραγουδιστῆ ποὺ τὸν παίρνει τὸ παράπονον γιὰτὶ δὲν μπορεῖ νὰ πτολάψει ὀλόβολη τὴ μεγάλην χαρὰ τῆς ζωῆς. Παίρνομε ἀπὸ τίς «Σκιές» τὸ ἀκόλουθον τραγούδι, ποὺ ἐπιγράφεται «Κάτι μπουμπουκία...»

*Κόκκινα φύλλα, χρυσά, χρυσοκόκκινα φύλλα σπαρμένα
στὴς βοσκοκωμῆς Ἀθήνας τὸ χῶμα· μαζί καθὼς πάμε.
καθὼς κυλάμε μαζί, ποτ' ἐδῶ, ποτ' ἐκεῖ λυπημένα,
κάτι μπουμπουκία ποὺ κλύονταν μὲς στὸ χειμῶνα, θυμῶμα.*

*Τ' εἶν' ὁ καμὸς σὸς; Ἐτρέμαν ἐκεῖνα σὲ κάποιον κλωνῶρι
τραυταφυλλιάς, ποὺ ἐκεῖ πάνω στὸν τοῖχον μας εἶχε ἀκουμπήσει
Τρέμαν καὶ κλύονταν, φύλλα μου, μὲς στὸ χιονιὰ τοῦ Γενάρου,
δίχως ν' ἀνοίξουν ποτὲ τοὺς στὸ φῶς, ποὺ σὸς εἶχε μεθήσει.*

Κλαύδιος Μαρτίνος: «Ραγιαμένα Σήμαντρα»

— Ὁ νέος ποιητὴς δὲ δείχνει τὴ φροντίδα ποὺ ἀξίζει τὸ ταλέντον. Σέρεται σὲ μίμησες τὸ περισσότερο Πολέμη καὶ Δροσίνη, κάποτε παρατονίζει, δὲχι νόμιμα, τὸν ἐντεκασύλλαβον τοῦ σονέτου (σελ. 64 στίχος 8), κὶ ἄλλοτε τὸν παραγεμίζει μὲ πύστερες συλλαβές (σελ. 75 στίχος 9). Παραμελεῖ τὸν κανόναν καὶ τὴν ὀρθογραφίαν τῆς δημοτικῆς, σημάδια ἀναμελιᾶς, σημαντικώτατα γιὰ ἓνα ἔργο νεοχάραχτο. Ἡ ἀναμιφισθήτητη ποιητικὴ του διάθεσις δὲν μπορεῖ νὰ λευτερωθεῖ, τίς περισσότερες φορὲς ἀπὸ τὰ χιλιετατημένα καὶ τὴν κοινοτυπία. Κάπου τὸ καθορθώνει καὶ ξεφεύγοντας ἀπὸ τὴ μίμησι, δίνει ἐλπίδες πὼς μὲ καιρὸ καὶ μὲ κόπον θ' ἔμπορεῖ νὰ βρεῖ τὸ δικὸν του δρόμον.

ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐνα φιλοσοφικὸ βιβλίον γιὰ τὴν Τέχνην — *Ἡ Revue Contemporaine* γιὰ τὸν Κώστα Κρουσιᾶλλον.

— Ἡ φιλοσοφία τῆς τέχνης! Νὰ ἓνα ἀπὸ τὰ πιὸ δύσκολα καὶ πιὸ ἀβέβαια πράγματα. Πόθος στοχαστικὸς ἄνθρωπος δὲν ἔχει βασανιστεῖ, προσπαθώντας μὲ τὴ μελέτη καὶ τὴ σκέψη νὰ σχηματίσει ἓνα λογικὸν καὶ γενικὸν νόμιμα γιὰ τὸ ὄραιον καὶ τοὺς νόμους του! Ἀπάνω σ' αὐτὸν τὸ δύσκολον δρόμον ἔρχεται νὰ μᾶς ὀδηγήσει ἓνας καινούριος ὀδηγός· κ' ἔρχεται ἀπὸ μακριά· ἀπὸ τὸ Μοντεβίδεο τῆς Οὐραγουάης. Εἶναι τὸ βιβλίον τοῦ Pedro Figari Τέχνη, Ἰσθητικὴ, Ἰδανικόν, γραμμένο ἰσπανικὰ καὶ μεταφρασμένο γαλλικὰ ἀπὸ τὸν Κάρολον Λέσκα (Art, Esthétique, Ideal. Paris, Hachette & Cie 1920).

Δὲν μποροῦμε νὰ δώσουμε μὲ τίς λίγες τοῦτες γραμμές καλύτερον χαρακτηρισμὸν τοῦ ἐξακκοσιοσέλιδου, βαθιὰ φιλοσοφικοῦ βιβλίου τοῦ Πέδρου Φιγάρη, παρὰ μεταφράζοντας τὸ παρακάτω κομμάτι ἀπὸ τὸν πρόλογον τῆς γαλλικῆς μετάφρασης, γραμμένον ἀπὸ τὸν Η. Ντελακρουά.

«...Ὁ κ. Πέδρο Φιγάρη, δικηγόρος στὸ Μοντε-

βίαιο και παλιώς διευθυντής της 'Επαγγελματικής Σχολής στην ίδια πόλη, είχε την επιθυμία να δημοσιεύσει τη γαλλική μεταφράση ενός βιβλίου, που η Γαλλική εκδοχή του έχει φανεί πριν από τον πόλεμο, και που συγκεντρώνει τους πολυχρονους φιλοσοφικούς του στοχασμούς. Μου γυρεψαν να γράψω μερικά λόγια για εισαγωγή, που όμως νομίζω πως δεν ήταν απαραίτητη για το βιβλίο. Άγγιζει πολλά ζητήματα, παρά πολλά ζητήματα ίσως...

«Ο συγγραφέας καταστρώνει σ' όλο της το μέγεθος μια οολογικήν εξήγηση της Τέχνης, που κατά τη γνώμη του γεννιέται από τις ανάγκες της ζωής, και που είναι ένα μέσο που μεταχειρίζεται ή νομίζει και προσορισιμένο. — όπως όλες οι τεχνες — να ικανοποιήσει τις ανάγκες και τις επιθυμίες του οργανισμού. Αυτήν τη θέση της θεωρίας του την παρουσιάζει σ' όλο της το πλάτος, και, για να προλάβω τις αντιρρήσεις που θα είναι ίσως άλλο έτοιμοι να μου φέρουν πολλοί από τους αίσθητικούς της εποχής μας, ο συγγραφέας αποδείχνει με πολλή δύναμη πως το παιχνίδι δεν είναι καμιά περιττή πολυτέλεια, παρά μια τέχνη που υπηρετεί τις δευτερότερες ανάγκες για τη διατήρηση και την ανάπτυξη του οργανισμού τις «έπονανάγκες», όπως τις λέει.....

— Η «Revue Contemporaine», στο μαγιάτικο τεύχος της δημοσιεύει ένα σύντομο σημείωμα για τον ποιητή μας Κώστα Κρυστάλλη, καθώς και μεταφράση δυο τραγουδιών του από τ' «Αγροτικά»: Το «Τραγουδί του Πιστικού» και το «Τραγουδί του Τρύγου».

Καθαρά Έλληνική — ως μου επιτρέφουν οι καθαρευουσιάνοι: καθαρά ρωμαϊκή ποίηση του Κρυστάλλη, ανεπηρέαστη από τις τεχντροπίες και τα αισθηματά του δυτικού κόσμου, τρεμουλιαστή από αγνή, θοννίσια συγκίνηση, μοσκοβολημένη από το θυμάρι της ανατολής, δεν μπορεί παρά δύσκολα κ' ελαττωμένη να φτάνει στις καρδιές των Ευρωπαίων. Και γι' αυτό, λίγα, πολύ λίγα λόγια του αφιερώσει ο Γάλλος ποιητής: λιγότερα παρότι αφιερώσει γι' άλλους, δευτερότερους ποιητές μας: τους poëtes mineurs του νεοελληνικού Παρνασσού. Και γι' αυτό περιορίζεται σε λίγα λόγια για τη ζωή και τον πρόωγο θάνατο του αγαπημένου μας Έλληνα ποιητή, θάζοντας, αντί για άλλη κρίση, στο έργο του, μερικά λόγια του κ. Ι. Ζερβού, που τον ονομάζει έναν από τους καλύτερους κριτικούς της εποχής μας.

Όσο για τα δυο μεταφράσματα, δεν έχουμε παρά

να συλλογιστούμε πόσο δύσκολη είναι η μεταφράση της λυρικής ποίησης, και πόσο δυσκολότερη μιας ποίησης με ζωντανά τοπικά χρώματα, σαν του Κώστα Κρυστάλλη. Λ. χ. τό:

«Ο πιστικός χαράμερα και με τήρδονια τώρα
Άρμεί και βγάξει απ' το μαντρί στα πλάγια το κοπάδι
Και κάθεται σ' ένα τσουγγού και λέει γλυκό τραγουδί.
Το λέει με τη φλογέρα του, το λέει με τη φωνή του.
γίνεται:

Il multiplie sa besogne: il trait ses chèvres
Il mène son troupeau à de riches pâturages.
Assis sur une peau molle il redit mille fois
son chant
Il le joue sur sa flûte et le reprente avec sa voix

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Χ. Θεοχ. Θα δημοσιευτεί κι' αυτό. Το είπαμε πολλές φορές από τότε τη στήλη το πόσο δύσκολο είναι να ολονομούμε τα όσα μας στέλνονται.—κ. Αλ. Δρακ. Το τραγουδί είχε μερικά, δε θυμόμαστε τώρα, ψεγάδια και δεν ήταν να δημοσιευτεί. Δε σου γράψαμε τίποτ' άλλο, γιατί δε μας είχες στέλνοντάς το, ρωτήσει. Κι' είναι πολλοί που τους κακοφαίνεται ή και προσβάλλονται με την κρίση μας.—κ. Ν. Ι. Καρακ. Η ποίηση δεν είναι μαθηματικά, που όταν δεν έχουν λάθια βαθμολογούνται στο σχολείο με άριστα! Όσοσο είναι βέβαια μερικά πρόματα που χρειάζονται. Μά γιατί ρωτάς, αφού το έχουμε είπει χίλιες φορές από δω πως ή χαρμωδία «τα—άστρα», τρεις συλλαβές, είναι ανυπόφορη στην εποχή μας, κι' όμως εξακολουθεί να μας παρουσιάζεται. Έξον όμως από κάτι τέτοια που έχεις, το σπουδαίο είναι που και το περιεχόμενο είναι φτωχό κι' άσημάτιστο. Έπειτα: ποιά είναι το υποκείμενο του «γίγνων πλάστρα και χαλάστρα»;—κ. Μ. Σουλ. Είναι άλλα που περιμένουν ακόμα περισσότερο καιρό. Τα καινούργια σου δε μας άρεσαν και τόσο. Την Τέχνη την δώσαμε στον Ταγκ.—κ. Viviane. Το γιατί το έξηγομε ταχτικά στην άλληλογραφία μας: Πληθώρα στίχων.—κ. Απρόσδιον. Δεν είναι κακή ή εργασία σου—μιλούμε για το τρίτο τραγουδί της Κόλασης—και καλή είναι ή ιδέα σου να κρατήσεις το ρυθμό αφήνοντας τη ρίμα, ώστε να μην κάνεις μεγάλες θυσίες στην ουσία: μολοντούτο νομίζουμε πως μια τόσο σοβαρή δουλειά θέλει ακόμα δούλεμα. Αν θέλεις μερικά σημεία από την αρχή, γιατί βέβαια δεν μπορούμε από δω περισσότερα: Στιχ. 2. «Ο κύριος τόνος του «από δω πάνε» πρέπει να είναι το δώ, όμως το μέτρο του στίχου τον θέλει στο πάνε: οι τονισμένες συλλαβές είναι 4η 8η 10η.—Στιχ. 3. perduta gente μας δίνει την έννοια των πολλών ανθρώπων: ο «χαμένος κόσμος» μας κάνει άλλη εντύπωση.—Στιχ. 4. «Ο τονισμός λαθεμένος.—Στιχ. 5. Κακή τομή.—Στιχ. 6. Χαρμωδία.—Στιχ. 7. Παίρνει τον τόνο στην 5η συλλαβή. Έχει τέτοιους ό Δάντης; «Χτίσματα δεν πλαστήκαν» δεν αποδίδει τό: non fur cose create, που θέλει να είπει πως δεν ύπαρχαν όντα δημιουργημένα ή πλασμένα παρά μόνο τα αιώνια που ήταν άναρχα κι' άτελεύτητα κτλ.

ΒΓΗΚΑΝΕ:

ΔΗΜ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΔΡΑΜΑΤΑ ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

- 1) ΖΩΝΤΑΝΟΙ ΚΑΙ ΠΕΘΑΜΕΝΟΙ
- 2) ΟΙ ΑΛΥΣΣΙΔΕΣ
- 3) ΣΤΗΝ ΟΞΩΠΟΡΤΑ

Πωλιούνται στο γραφείο της 'Εταιρίας «ΤΥΠΟΣ», όδός Σοφοκλέους 3, δρ. 6, (για τους συνδρομητές δρ. 5). Όσοι έχουν άγγελίας, παρακαλούμε να μας τις στείλουνε.

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΜΙΑ ΑΝΑΚΡΙΒΕΙΑ

Ἀγαπητέ μου «Νουμά»,

Με μεγάλη μου λύπη εἶδα νὰ σοῦ γίνεται κάποια ἀδικία ἀπὸ τὶς ἐδῶ ἐφημερίδες μας. Προχτὲς π. χ. διαβάζοντας τὴν ἐφημ. «Κόσμος», εἶδα μιὰ κριτικὴ γιὰ τὰ διηγήματα τοῦ κ. Λευκοπαρίδη, μὲ τὴν ὑπογραφή Ν. Α. καὶ φαντάζομαι νὰ εἶναι τοῦ κ. Λάσκαρα. Στὴν ἀρχὴ λοιπὸν τῆς κριτικῆς του γράφει, πὼς ἄκουσε νὰ λένε, πὼς ἐχαρακτήρισες γελοῖα τὰ διηγήματα αὐτά, καὶ ἀπορεῖ πὼς ἐπέτρεψες νὰ δημοσιευτοῦν τέτοιες κακοήθειες σὲ σελίδες σου, ἀφοῦ εἶσαι τὸ μόνο περιοδικὸ πὼς σέβεται τὸν ἑαυτὸ του καὶ δουλεύεις γιὰ τὰ γράμματα κλπ.

Σὲ θεβαιῶνα λοιπὸν, πὼς διάβασα καὶ γὼ τὴν κριτικὴν σου, καὶ ὄχι μόνο γελοῖα δὲν τὰ χαρακτηρίζεις, παρὰ ἐχτὸς ἀπὸ τοὺς μετρημένους ἑταιρίους πὼς τοὺς δίνεις καὶ τὸ χῶρον σου πὼς ἀφιερώνεις γι' αὐτά, κατὰλαβα πὼς τὰ ἐχτιμᾷς καλύτερα ἀπὸ τὸν κ. Ν. Α.

Καὶ δὲν ἀμφιβάλλω, πὼς καὶ ὁ κ. Λευκοπαρίδης θὰ εἶναι εὐχαριστημένος πότερο μαζί σου.

Μὲ τὸ νὰ μὴ διαβάσει ἅμωσ τὸ «Νουμά» ὁ κ. Ν. Α. καὶ νὰ γράφει ὅσα ἔγραψε, φαντάζομαι κατὰ ἄλλο. Ἦ ἐσένα ἤθελε νὰ δυσφημήσει ἢ τὸν κ. Λευκοπαρίδη ἢ καὶ τοὺς δύο σας.

Ἔνας Σμυρνιὸς πὼς σὲ διαβάσει

ΠΟΛΥ ΣΩΣΤΑ

Κύριε Διευθυντή,

Ἐγὼ πὼς γράφω τοῦτα τὰ γράμματα εἶμαι δάσκαλος, καὶ ὅσο γιὰ τὴν ἀπλὴν μας γλῶσσα, πὼς οἱ διαβασιμένοι τῇ λέξει δημοτικῇ, μπορῶ νὰ πῶ πὼς τὴν ξέρω καλοῦτιστα, καὶ ἂν δὲν εἶναι ντροπὴ νὰ τὸ ξεστομίσω, τὴν ξέρω πολὺ καλλίτερα ἀπὸ πολλούς, πὼς τὸ χῶρον δουλιὰ νὰ γράφουν σ' αὐτὴ τὴν γλῶσσα. Τοῦτο τὸ λέω, γιὰτὶ ἀπ' αὐτοὺς ὁ ἕνας, λέξεις πὼς μιλῶν οἱ γραμματισμένοι, τὶς ἀνακατῶνει μὲ λέξεις ἀπλές, πὼς μιλάει ὁ κοσμάκης, ὅπως εἶναι οἱ λέξεις : ἔρευνα, μελέτη, θέμα, γραπτὰ, μνημεῖα, κάλλος, ροπή, νάκαπυχθῆ, ἐρημνεῖα, προκειμένου, παρελθόν, καθορίζω, πολιτισμός, ὄρος, κλασικισμός, πρότυπος, θῦμα, ἀντικατοπτρίζω κλπ. καὶ οἱ λέξεις : «γιὰ, δικὰ μας, ξεδιαλύνει, ξεχωρίζει, θρεῖ, μὰ, σάν, ἔτσι, μανῆς, σὲ, ἀργησε, μάτι, ὀλάτελα, φέρνει, ποῦμε, μεριές, ξαναγοιτισμένω, ξαναγοιτισμός» κλπ. Ἄλλος πάλι, κοντὰ σ' αὐτὸ, ἄλλες λέξεις τὶς γράφει, ὅπως τὶς μιλῶν οἱ γραμματισμένοι, καὶ ἄλλες ὅπως τὶς μιλῶν οἱ ἀπλοὶ ἄνθρωποι : γράφει σὰ νὰ λέμε : παρελθόν, παρελθόντος, ἐνότητα, κάλλη, ἀντιλήψεως, ἔθνος, ἔθνους, ἔθνη, ἀναγεννήσεως, τέλη, μονομερῆ, καθήκοντος, καὶ βροντὰ σ' αὐτὲς γράφει : «βάση, ἐθνικὸ, ὄργανο, συνείδηση, ἀξίες, γνώση, ἐντεχνου, ἠθικῆς, καλοσθητικῆς, ἐνέργειας» κλπ. καὶ ἂν θέλεις, τόσο πῶς δὲν ταιριάζει ὁ ἕνας μὲ τὸν ἄλλο, πὼς καταντᾷ καθ' ἕνας ἀπ' αὐτοὺς νὰ γράφει δική του γλῶσσα.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὼς κάμποσοι ἀπ' αὐτοὺς τὰ κατὰφέρουν (ἀπάνω καίτου καὶ ὄχι πέρα - πέρα) νὰ γράφουν γλῶσσα, πὼς νὰ μὴν ἔχει τὰ κουσούρια, πὼς εἴπαμε μὲ ἄλλα λόγια τὰ καταφέρουν νὰ γράφουν, ὅπως εἶναι καὶ τὸ σωστό, καὶ λέξεις ἀπλές καὶ ὅπως τὶς μιλάνε οἱ ἀπλοὶ ἄνθρωποι. Μὰ καὶ αὐτὴ ἡ γλῶσσα δὲν εἶναι ἡ ἀληθινὴ γλῶσσα, πὼς μιλάει ὁ κοσμάκης. ἔχει, σὰ νὰ λέμε, τὸ φόρεμά της μόνο ἀπλό, μὰ ὄχι καὶ τὴν ψυχὴ της. Καὶ αὐτὸ τὸ παθαίνουν, γιὰτὶ δὲν ἐκοίταξαν καλά μιὰ γλῶσσα Ῥωμαϊκῆ παλιά, πὼς τὴ λένε Ἀττικὴ διάλεκτο, γλῶσσα ὁμορφότερη ἀπὸ ὅλες τὶς γλῶσσες τοῦ κόσμου, γιὰ νὰ ἴδουνε πὼς ἡ ἀληθινὴ ἀπλὴ γλῶσσα βγήκε ἀπ' αὐτὴ τὴ διάλεκτο καὶ ἔχει ὅλες τὶς χάρες καὶ τὶς ὁμορφιές αὐτῆς. Αὐτὸ δὲν τὸ λέγω τώρα μόνο, τὸ ἔχω γραμμένο καὶ σ' ἓνα βιβλίον πὼς ἔβγαλα στὰ 1909 σὲ γλῶσσα πὼς τὴ γράφουν οἱ καλαμαράδες καὶ τὴ λένε κ α θ α ρ ε ὕ ο υ σ α. (πὼς ὁ Θεὸς νὰ τὴν κάμει καθαρεύουσα ἔτσι πὼς τὴ γράφουνε). Τὸ τί γιὰ τὴν ἀπλὴν μας γλῶσσα σ' τὸ βιβλίον ἐκεῖνο ἔγραψα, καὶ ποιὲς εἶναι οἱ ὁμορφιές αὐτῆς τῆς γλῶσσας, σὲ τί αὐτὴ ξεπερνᾷ τὴν καθαρεύουσα, καὶ σὲ ποιά γλῶσσα πρέπει νὰ γράφουμε καὶ ΓΙΑΤΙ, αὐτὸ θὰ τὸ πῶ ἄλλη φορὰ, ἂν ὁ κ. Διευθυντὴς θελήσει νὰ περάσει σ' τὸ «Νουμά» αὐτά, πὼς γιὰ τὴν χαριτωμένην μας ἀπλὴν γλῶσσα, τὴ δημοτικὴν, γράφω σήμερα.

Ἐγραφα στὴν Ἀθήνα, σὲ 17 τοῦ Ἀπριλίου τοῦ 1920.

ΕΛΕΦΘΝΩΡ ΧΑΛΚΩΔΟΝΤΙΑΔΗΣ

Ο ΤΟΥΡΚΟΕΜΑΔΑΣ

Φίλε «Νουμά»,

Ἐπιτυχημένος, καὶ μὲ τὸ παραπάνω μάλιστα, ὁ τίτλος τοῦ Τουρκοεμαδά, πὼς τὸν κάλλησες σάν τσερότο σὸ σβέρκο τοῦ, κατὰ Πάλλην, Χατζηδόκωος. Ὁ ἄνθρωπος αὐτός, ἀγωνίζεται νύχτα μέρα νὰ πείσει τὸν κόσμον πὼς τοῦ ταιριάζει αὐτός ὁ τίτλος. Νά, πάλι, σὸ σημερινὸ «Ἐμπρός», σὲ ἄρθρον τοῦ βισπηχυαῖο, ξαναμασσάει γιὰ ἐκατομμυριοστὴ φορὰ, τὰ ἴδια καὶ τὰ ἴδια, γιὰ δῆθεν ὑπονομούμενη τῆς θρησκείας ὑπὸ τῶν δημοτικιστῶν καὶ χτυπάει τὴ γλωσσολογικὴ ἀναμόρφωση πὼς θὰ μᾶς καταντῆσει, λέει, ἄ θ ρ η σ κ ο υ ς κ α ἰ ἄ π ἄ τ ρ ι δ ε ς. Καὶ ὁ μὲν γεννάδας αὐτὰ τὸν ἐσπέρουν καὶ αὐτὰ σαιμπωνάει. Τὶ λὲν ὅμως τώρα οἱ περίφημοι συμβιβαστικοί, πὼς ἴσαμε χτὲς ἀκόμα τὸν λιθάνιζαν καὶ τὸν ἀνακήρυχναν γιὰ τὸ μόνο γλωσσολόγον καὶ δάσκαλό τους, μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ νερηθοῦν ἔτσι ὑπουλά καὶ ταπεινά τὸ ἔργο τοῦ Ψυχάρη; Καλὰ νὰν τὰ πάθουν, θὰ μὸς πείξ. Καὶ σ' αὐτὰ συμφωνῶ πέρα πέρα μαζί σου.

Ἐπειδὴ μ' αὐτὰ πὼς γράφει ὁ πολὺς Χατζηδωκωὸς ἐμπαίζει τὴ γλῶσσα, δὲ θὰν τοῦ ταιριάζει καὶ ὁ τίτλος γ λ ω σ σ ο μ π ἰ χ τ ῆ ς, κατὰ τὸ θεομπαίχτης;

Ἀθήνα 4 τοῦ Ἰουνίου 1920.

Δικός σου
ΜΑΖΟΝΟΣ

